
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:17

Jourhavande präst kvar inom alarmnumret 112

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:51 *Jourhavande präst* inom larmnumret 112. Utskottet anser att det är angeläget att tjänsten *Jourhavande präst* även fortsättningsvis ryms inom samhällets larmtjänst 112. Utskottet uppskattar och instämmer i kyrkostyrelsens remissvar till den utredning som föreslår att möjligheten att nå *Jourhavande präst* via larmnumret 112 tas bort. Eftersom kyrkostyrelsen redan i sitt remissvar uttalat vad Svenska kyrkan anser, föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:51.

Motionens förslag

Motion 2013:51 av Lennart Sacrédeus, Jourhavande präst kvar inom larmnumret 112.

Kyrkomötet beslutar att uttala sitt stöd för att Jourhavande präst ska vara kvar inom larmnumret 112.

Bakgrund

Funktionen *Jourhavande präst* har funnits i snart 60 år inom Svenska kyrkan. Verksamheten är sedan början på 2000-talet organiserad nationellt och sker i samverkan med stiftet. Genom SOS Alarm och nödnumret 112 kan man idag bli kopplad till en präst i Svenska kyrkan varje natt mellan klockan 21.00 och 6.00, en präst med ett särskilt uppdrag och utbildning för att tjänstgöra i jouren. Även den som befinner sig utomlands kan bli kopplad till Jourhavande präst. De som arbetar i jouren har tystnadsplikt och den som ringer kan vara anonym.

Sedan 2008 har antalet samtal till jourhavande präst ökat med drygt 40 procent. Av de samtal som kopplades vidare direkt från SOS Alarm under år 2012 gick 12,5 procent vidare till jourhavande präst. Endast vidarekoppling till polisen rör ett större antal samtal.

Statlig utredning och kyrkostyrelsens remissvar

Den 29 april 2013 presenterades den statliga utredningen *En myndighet för alarmering* (SOU 2013:33). Försvarsdepartementet inbjöd därefter Svenska kyrkan tillsammans med 115 andra organisationer att yttra sig över utredningen senast den 3 september vilket kyrkostyrelsen också har gjort.

I utredningen framgår att den nationella styrningen över alarmeringsförhållanden behöver stärkas. Motivet är att säkerställa en säker, effektiv larmbehandling med likvärdiga förhållanden i hela landet. Utredningen föreslår att en ny myndighet skapas för detta. Den ska enbart arbeta med ambulans och polis. Larmnumret 112 ska renodlas för akuta händelser som bedöms kräva omgående insatser på plats av samhällets hjälporgan och räddningsresurser. Utredningen föreslår vidare att möjligheten att nå Jourhavande präst direkt via larmnumret 112 ska tas bort.

Kyrkostyrelsen bejakar i sitt remissvar behovet att skapa optimala förutsättningar i samhället för att stödja den enskilda medborgaren och att säkerställa god och effektiv larmbehandling. Kyrkostyrelsen anser dock att utredarens definition av vad som ryms i begreppet akuta händelser och nödsituationer är alltför snäv genom att inte omfatta livshotande psykiska kriser. Kyrkostyrelsen konstaterar att jourhavande präst och behovet av akut samtals- och krisstöd saknas i beskrivningen av utredningens arbete. Kyrkostyrelsen menar att det är beklagligt att utredningen inte har ett helhetsperspektiv på akuta livshotande situationer, vilket i övrigt präglar vårdens syn på omhändertagande. Kyrkostyrelsen motsätter sig därför utredarens begränsning av vilka situationer som bedöms kräva omedelbara insatser.

Kyrkostyrelsen konstaterar att exempelvis frågan om akuta suicidala tankar inte fått något genomslag i utredningen. Ambivalensen hos en självmordsbenägen människa är ofta stor och den finns också ofta kvar in i det sista. *Jourhavande präst* vars verksamhet började i suicidpreventivt syfte, hänvisas i utredningens förslag i stället nu till en befintlig marknad med flera privata aktörer.

Kyrkostyrelsen menar dock i sitt remissvar att det inte måste vara just jourhavande präst som nås via larmnumret 112, men hävdar att det är av stor vikt att samhället erbjuder stödsamtal vid akut kris via larmnumret. Att ge brådskande hjälp på plats kan de facto innebära att ge stöd och hjälp via telefon.

Svenska kyrkan erbjuder Jourhavande präst som en samhällstjänst och är enligt kyrkostyrelsen beredd att också fortsättningsvis ta detta ansvar, men påpekar att det via egna kanaler inte går att erbjuda den servicenivå som 112 garanterar och som är helt gratis för den enskilde. Jourhavande präst är idag möjlig att nå också för den som lever i ekonomisk utsatthet eftersom kanalen till räddningsresurserna via 112 är kostnadsfri. Även den som saknar kontantladdning på sin mobil har möjlighet att nå nödnumret. Företrädare för Jourhavande präst menar att Svenska kyrkan skulle kunna starta ett eget 020-nummer för jourssamtal, men att konsekvenserna för den enskilde människan är stor. Risken är att den som ringer till 112 och blir hänvisade till ett annat journummer kanske inte orkar lyfta luren igen.

Svenska kyrkan avstyrker genom sitt remissvar den renodling av larmnumret 112 som utredningen föreslår men bejakar utredningens förslag om att verksamheten ska inriktas på akuta och allvarliga händelser, som kräver omgående insatser. Man betonar att definitionen av dessa akuta tillstånd också måste omfatta livshotande psykiska kriser som människor ofta befinner sig i när de vänder sig till en jourhavande präst.

Det finns stöd bland tyngre remissinstanser för att behålla *Jourhavande präst* inom SOS alarm. Bland andra avstyrker Sveriges kommuner och landsting, SKL utredarens förslag om att renodla nödnumret 112 och att exkludera hänvisningstjänster som *Jourhavande präst*. De menar att det kan finnas anledning att överväga att införa ett separat nummer för *Jourhavande präst*, men att möjligheten att nå funktionen via 112 bör kvarstå, då det är av stor vikt att människor i kris på ett snabbt sätt kan få tillgång till stöd. Dessutom menar SKL att funktionen avlastar övriga funktioner i alarmeringstjänsten, och gör att dessa kan fokusera på sina primära uppdrag. Man menar också att man inte bör överskatta människors

förmåga att i en pressad situation komma ihåg olika telefonnummer och att det därför är viktigt att Jourhavande präst fortsättningsvis kan nås via 112.

KI 2013:17

Om förändringen blir så som utredningen föreslår ska förändringarna börja gälla från den 1 januari 2015.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:51.
--

Varje natt, året runt förs samtal med *Jourhavande präst*. Det handlar om akut samtals- och krisstöd. Ofta förs samtal med människor som saknar mening i sitt liv och inte vill leva längre. Därför kan dessa samtal vara suicidpreventiva.

Utskottet bejakar kyrkostyrelsens remissvar till försvarsdepartementet med anledning av utredningen *En myndighet för alarmering* till fullo och menar att utredarens definition om vilka situationer som är akuta och som alarmeringstjänsten ska omfatta är alltför snäv. Det finns olika nödlägen. Att ge brådskande hjälp på plats kan innebära att ge stöd och hjälp via telefon. Utskottet menar att definitionen av akuta och allvarliga händelser som kräver omgående insatser också måste omfatta livshotande psykiska kriser. Antalet dödsfall i suicid överstiger årligen antalet dödsfall i trafiken. *Jourhavande präst* är både en förebyggande åtgärd och en akut insats.

Risken med utredningens förslag är att väldigt många människors nödsituation inte identifieras som ett allvarligt läge, då det är svårt att bedöma om ett samtal är akut eller inte. Människor riskerar att ställas utanför rätten att få samhällets stöd och hjälp. Svenska kyrkan erbjuder därför samtalsstöd som en samhällstjänst, men kan inte via egna kanaler erbjuda den servicenivå som hänvisning via 112 garanterar. Kanalen till räddningsresurserna via 112 är dessutom kostnadsfri och den som saknar pengar, kontantladdning på sin mobil eller tillgång till ett telefonabonnemang kan också nå nödnumret.

Utskottet vill uttrycka sitt starka stöd för formuleringarna i kyrkostyrelsens remissvar till utredningen *En myndighet för alarmering*, som föreslår att möjligheten att nå *Jourhavande präst* via larmnumret 112 tas bort. Eftersom kyrkostyrelsen som kyrkomötets verkställande organ redat uttalat vad Svenska kyrkan anser föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 27 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.